

Opgave 5 De glorie tijd en de neergang van de kraakbeweging

Bij deze opgave horen de teksten 4 en 5.

Inleiding

Deze opgave gaat over kraken. Kraken is het in gebruik nemen van een leegstaand gebouw zonder toestemming van de eigenaar. Het verschijnsel kraken kwam op in de jaren zestig als reactie op jarenlange leegstand van panden in tijden van woningnood. Kraken gebeurde onder andere door jonge mensen die moeilijk aan betaalbare woon- en werkruimte kwamen, met name studenten, werklozen en kunstenaars. Rond 1980 waren krakers erg actief. In die tijd kwamen zij regelmatig in aanvaring met de autoriteiten (politie en justitie). Tot 2010 was het wettelijk toegestaan om een gebouw te kraken als dat gebouw meer dan 12 maanden leegstond. In 2010 werd kraken volledig bij wet verboden, dus ook na 12 maanden leegstand.

Gebruik de inleiding van deze opgave.

Er zijn twee benaderingen die maatschappelijke conflicten verklaren: de conflictbenadering van Marx en de conflictbenadering van Huntington.

- 2p 16 Beredeneer of het conflict tussen krakers en de autoriteiten, zoals in de inleiding weergegeven, te verklaren is met de benadering van Marx of met de benadering van Huntington. Gebruik in je redenering:
- de inleiding van deze opgave;
  - een kenmerk van de gekozen benadering.

Gebruik de inleiding van deze opgave.

Vanuit politieke stromingen kan er verschillend gedacht worden over een kraakverbod.

- 2p 17 Geef een argument **voor** een kraakverbod. Gebruik in je argumentatie:
- een voorbeeld uit de inleiding van deze opgave;
  - een uitgangspunt van de liberale stroming.

Gebruik tekst 4.

In tekst 4 wordt verslag gedaan van een ontruiming van kraakpanden in Amsterdam-Oost. In de beschrijving van de ontruiming zijn verschillende soorten machtsbronnen te herkennen.

- 2p 18 Geef:
- een actor uit tekst 4 die over een politieke machtsbron beschikt;
  - een voorbeeld uit tekst 4 waar het gebruik van deze politieke machtsbron uit blijkt.

Gebruik tekst 4.

In het overheidsbeleid zijn verschillende strategieën voor de bestrijding van criminaliteit te herkennen. Een strategie is ondersteuning en hulpverlening.

- 2p 19 – Welke twee **andere** strategieën zijn te herkennen in tekst 4?
– Geef bij elke strategie een voorbeeld uit tekst 4.

Gebruik tekst 4.

Er zijn twee modellen die beschrijven hoe actoren zich opstellen bij een conflict: het harmoniemodel en het conflictmodel.

- 2p 20 Leg uit welk model te herkennen is in het gedrag van de krakers in tekst 4. Gebruik in je uitleg:
– een kenmerk van het gekozen model;
– een voorbeeld uit tekst 4.

Gebruik tekst 4.

Er zijn verschillende factoren of omstandigheden die belangrijk zijn voor het slagen van een effectieve samenwerking. Een van die factoren is compromisbereidheid.

- 2p 21 – Welke **andere** factor dan compromisbereidheid die belangrijk is voor het slagen van een effectieve samenwerking is te herkennen in tekst 4?
– Geef van deze factor een voorbeeld uit tekst 4.

Gebruik tekst 5.

- 4p 22 Leg met behulp van tekst 5 uit dat de kraakbeweging in haar glorie tijd macht had. Gebruik in je uitleg:
– twee elementen van het kernconcept macht;
– bij elk element een voorbeeld uit tekst 5.

Gebruik tekst 5.

Een begrip uit de mediaframing-hypothese is het begrip frame. In tekst 5 zijn frames over kraken te herkennen.

- 1p 23 Welke verandering in het frame over kraken is in tekst 5 te herkennen? Gebruik in je antwoord een omschrijving van het begrip frame uit de mediaframing-hypothese.

Gebruik tekst 5.

- 3p **24** Beredeneer met behulp van tekst 5 waarom een kraakverbod in de glorie-tijd van de kraakbeweging **niet** werd ingevoerd. Gebruik in je redenering:
- de kraakbeweging **of** de Eerste Kamer als betrokkene in de politieke besluitvorming;
  - een van de barrières van het barrièremodel;
  - een voorbeeld van deze barrière uit tekst 5;
  - een omschrijving van het begrip hindermacht of realisatiemacht.

Gebruik tekst 5.

Uit tekst 5 blijkt dat criminaliteit een relatief begrip is.

- 2p **25** Leg op grond van tekst 5 uit dat criminaliteit een relatief begrip is. Gebruik in je uitleg een voorbeeld uit tekst 5.

Opgave 5 De glorie tijd en de neergang van de kraakbeweging

tekst 4

Observatie van een ontruiming

Het is een zonnige dag, Pasen 2009, als in Oost¹⁾ drie panden naast elkaar worden gekraakt. Het gaat om voormalige sociale huurwoningen die 5 gerenoveerd zijn en nu voor veel hogere prijzen verhuurd zouden moeten worden. Een groep van tegen de 50 krakers neemt de panden in gebruik. Doordat ongeruste burens de 10 politie hebben gebeld, is deze zeer snel ter plaatse. (...) Volgens de politie is de deur zichtbaar opengebroken, wat een strafbaar feit betekent. Er volgt een lange 15 discussie tussen woordvoerders van de krakers en de politie. (...) Na enige tijd draagt de politie de krakers op het pand te verlaten. Reden: het heeft nog geen jaar 20 leeggestaan. Na kort overleg besluit de groep krakers het pand niet te verlaten, want volgens hen heeft het wel langer dan een jaar leeggestaan. Hierop kondigt de politie aan dat de

25 ME²⁾ zal komen om het pand te ontruimen. (...) Op het moment dat de politie de straat gaat afzetten moeten de krakers een keuze maken. Het pand 30 in, op straat blijven, beide met het risico van arrestatie, of achter de afzetting van de politie gaan staan. Op het laatste moment besluit een tiental krakers naar binnen te gaan. 35 Zo'n 25 man blijft over om buiten de deur te blokkeren. Zij geven hun identiteitspapieren en telefoons mee aan anderen, die achter de afzetting staan. (...) 40 Als uiteindelijk het eerste peloton ME arriveert, gaat alles heel snel. (...) Binnen enkele minuten is de straat 'schoon' en kan de ontruiming beginnen. (...) 45 Om elf uur 's avonds keert de rust weer. De drie gekraakte panden zijn ontruimd, zowel krakers als politie zijn vertrokken. Voor elk van de drie panden staat een beveiligiger. (...)

bron: Reeks Criminologie van Faculteit der Rechtsgeleerdheid VU (2009)

noot 1 Amsterdam-Oost

noot 2 Mobiele Eenheid, een onderdeel van de politie

tekst 5

De gloriëtijd en de tijd van neergang van de kraakbeweging

Gloriëtijd

Kraken kon rekenen op brede sympathie vanwege de maatschappelijke thema's die zij aankaarte, maar ze hadden in de
5 vele jonge werklozen en studenten ook een grote achterban, die fysiek te mobiliseren was. (...)

De kraakbeweging, die beschikte over eigen 'binnen-media' en ook
10 positieve aandacht kreeg in reguliere media, was in de jaren '80 zeer goed in staat haar boodschap te verkondigen. (...)

In mei 1976 wordt de Anti-kraakwet,
15 waarin kraken strafbaar is gesteld, aangenomen door de Tweede Kamer. In landelijke protestdagen toont de prille kraakbeweging haar onvrede en wijst men op de grote
20 woningnood die bestaat terwijl er veel leegstand is (...). Uiteindelijk besluit de Eerste Kamer in februari 1978 de wet niet in behandeling te nemen, met als argument dat een
25 anti-kraakwet vergezeld dient te gaan

van een leegstandswet (...). Hierdoor treedt de Anti-kraakwet niet in werking. (...)

Een kraakverbod was politiek niet
30 haalbaar. (...) Het lukte krakers om woningnood en leegstand tot de centrale thema's te maken. Er kwam een 'leegstandswet' in plaats van een kraakverbod. (...)

Tijd van neergang

35 Er is een verandering waarneembaar in het politieke klimaat, rechtse politici nemen het voortouw. (...) In oktober 2003 wordt een motie ingediend (...). Dit is de aanloop voor
40 nieuwe wetgeving, die in oktober 2010 zal leiden tot het kraakverbod. (...)

De issues waar de beweging zich hard voor maakt zijn van de
voorpagina's van de kranten
45 verdwenen en nieuwsitems richten zich nu voornamelijk op het gebruikte geweld en het aantal aangehouden personen. (...)

bron: Tijdschrift voor Criminologie (2012)